

Malo obiskano turnosmučarsko območje

Južni del skupine Kreuzeck

Skupina Kreuzeck spada med tako poleti kot pozimi slabo obiskane koticke Visokih Tur. Turnosmučarsko je še najbolj obljudena skozi dve "vstopni točki" iz doline Möll, torej s severne strani. Obe smo sicer v *Planinskem vestniku* pred časom že predstavili, in sicer turi na Kreuzeck (april 2009) in Striedenkopf (marec 2008).

Še bolj nepoznan je južni del skupine Kreuzeck, ki smo si ga sicer mimogrede ogledovali na mnogih vožnjah po Dravski dolini, hiteč proti vzhodni, ali še dalje, proti južni Tirolski. Nad temnimi gozdnimi obronki nad Dravo so se v zaporedju prikazovali beli vršaci, pa nikoli ni bilo pravega vzgiba za obisk. Tudi turnosmučarska literatura za to območje je šibka. Korbajev vodnik pozna Dolzer in Grakofel,

domači, sicer bogati Peterneleov vodnik, pa le prvega od njiju. Rotherjev turnosmučarski vodnik za Koroško pa na južni strani skupine Kreuzeck prav nič. Sezona 2017/2018 je bila po nekaj pičlih zimah spet bogata s snegom tudi na Koroškem in po prvem obisku Dravske doline smo jo že začeli obdelovati s pravo analitično pedantnostjo. Nekaj smernic in vtisov, pa štiri opise v prilogi, bomo podali v nadaljevanju.

*Dolomiti (levo) in
Damerkopf (desno)
Foto: Tomaž Hrovat*

Dravska in Ziljska dolina spodaj v meglicah Foto: Tomaž Hrovat

Scharnik in njegovi vazali Foto: Tanja Jankovič

Dravska dolina od Oberdrauburga do Steinfelda

Dravska dolina se med koroško deželno mejo in med sotočjem z Möllom imenuje nemško Oberdrautal, torej Zgornja Dravska dolina. Zahodneje, na meji z Vzhodno Tirolsko, pa spremeni ime v Pustriško dolino/Pustertal. Turnosmučarski vrhovi južnega dela skupine Kreuzeck so nanizani nad Dravsko dolino tako, da jih je najpregledneje opisati kar v sklopu njihovih izhodišč – ličnih mestec ob Dravi.

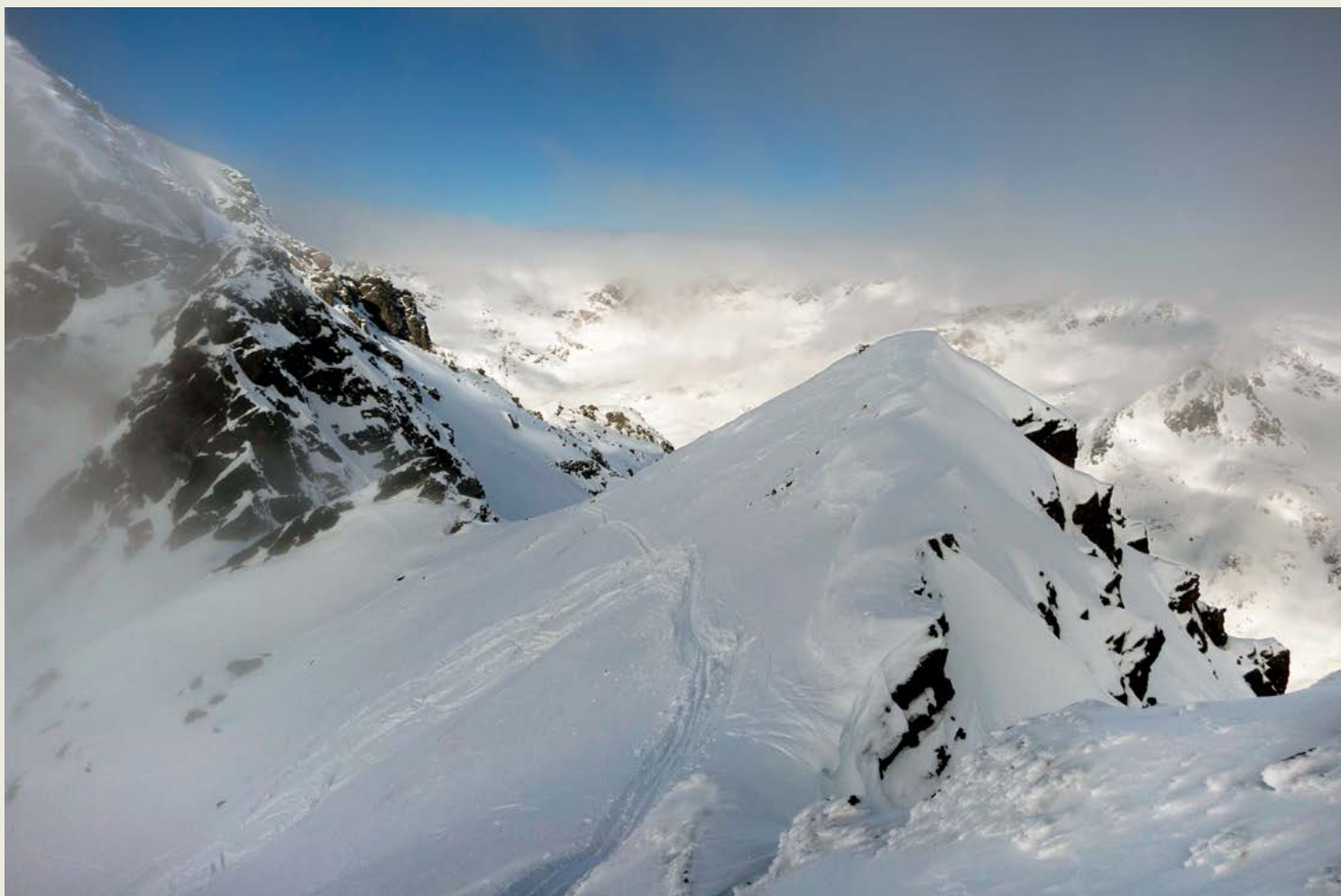
Uvodoma pa še nekaj, kar je celotnemu območju skupnega. Turni smuki so pretežno za visoko zimo in zgodnjo pomlad. Pobočja so povečini južna, večina gora ima spodaj krajši ali daljši gozdni obroč, ki ga premagamo po gozdnih cestah. Dovozi na izhodišča vodijo skozi gorske zaselke. Kljub skrbnemu pluzenju verige v prtljažniku niso odveč, štirikolesni pogon pa tudi ne le modna muha.

Najbolj oddaljeno izhodišče je staro prometno križišče Oberdrauburg oziroma njegov v pobočju raztreseni zaselek Zwickenberg. To je izhodišče za 2441 metrov visoki Damerkopf, ki je izrazito neobljudena, pa vsekakor priporočljiva tura za vse, ki so nagnjeni k raziskovanju. Z istega izhodišča je možna tudi zares dolga, že skorajda eksotična tura na Roter Beil, 2497 m, mimo neoskrbovane kočice Hugo Gerber. Že prvi ocvirek za obe turi je dovozna cesta na

Zwickenberg, ki je na začetku zares strma in ozka obenem. Ampak če bomo zmogli na smučeh, bo zmogel tudi avto do izhodišča, si rečemo. Je pa Zwickenberg prvinski gorski zaselek in na povratku se je vredno ustaviti ob cerkvi in si ogledati zanimive freske na pročelju. Pa morda zaviti v eno od kar dveh vaških gostiln, ki se nahajata druga zraven druge. Drugo izhodišče je kraj Irschen, ki se ponaša z nazivom zeliščna vas (Kräuterndorf). Nad Irschnom se

*Pravljичne kočice ob smučini na Mokarspitze
Foto: Tomaž Hrovat*

Pogled proti severu z vrha Rotwiellanda Foto: Tomaž Hrovat

*Večglavi greben
Damerkopfa
Foto: Tanja
Jankovič*

na 1618 metrih nadmorske višine nahaja lična zasebna koča Bergheimat, ki je odprta vse leto in je odlično izhodišče za turnosmučarski konec tedna (Lastnika koče govorita odlično angleško in vzdržujeta facebook stran s svežimi informacijami.). Do koče dostopimo po gozdni cesti na smučeh. Glavni turnosmučarski cilji nad Berheimatom so dominantni Scharnik, 2657 m, njegov sosed Rotwiland, 2555 m, in še malo nižja Kristall Spitze, 2401 m. Tudi turni smuk na Mokarspitze, 2305 m, lahko izvedemo od Bergheimata, a nanj lahko pridemo tudi direktno iz Irschna.

Dellach in Drautal je drugo možno izhodišče za Mokarspitze. Predvsem pa je skozi vasico Drassnitz in istoimensko stransko dolino vstopnica za gigant-sko dolge južne pristope na Hochkreuz, 2709 m. Če vam mnoga imena krajev in gora zvane nezmotljivo domače, velja navesti, da naj ne bi šlo za slovansko poselitev, temveč za prevzem slovanskih ledinskih imen v krajevna imena (to nenavadno razlago

so zapisali avtorji na spletni strani kraja Dellach). Lep turni smuk, ki ga izvedemo iz Dellacha, je tudi razgledni Knoten, 2214 m. Nad krajem Greifenburg je izhodišče prijetna koča Gaugenschutzhaus. Nad kočo je daljša smučarska vlečnica za ljubitelje "kombinatorike". Glavni turnosmučarski vrh je tod Dolzer (tudi Tolzer, 2172 m). Relativno enostaven in kratek turni smuk si je mogoče popestriti s spustom na severno stran in krožnim povratkom čez sedlo Gnoppitz. Glede na razmere in appetite pa so še druge možnosti.

Še zadnje, nam najbližje izhodišče, je kraj Steinfeld. Nad njim leži ozka vstopna dolina Rottenstein, ki z dolгим pristopnim maršem po relativno položni gozdni cesti odbija osvajalce prvovrstnih turnosmučarskih trnuljčic, kot so Lenkenspitz, 2298 m, Karlhöhe, 2232 m, Kleiner Grakofel, 2459 m, ali Putzen, 2330 m. Kdor ne išče velikih imen in se je voljan malce dodatno potruditi, dobrodošel! ●

Informacije

Kako priti v zgornjo Dravsko dolino: Iz osrednje Slovenije se po avtocesti peljemo skozi karavanški predor, po turski avtocesti hitimo mimo Beljaka in Špitala in se odcepimo levo proti Lienzu. Ko bomo na naši desni strani občudovali mogočne skladovalnice lesa firme Hasslacher, se spomnimo, da so kupili tudi žago v Bohinjski Bistrici in se tako slovenski les razžaguje na slovenski zemlji, pa nam zadovoljno zaprede patriotsko srce. Od tam naprej za tovrstna dolinska razglabljanja ne bo več dosti časa, ker je do prvega izhodišča le še 15 minut vožnje. Iz Ljubljane je skupaj 160 kilometrov do prvega oziroma 180 kilometrov do zadnjega izhodišča. Dovolj udobno za enodnevne izlete, še bolj priporočljivo pa je narediti vsaj dve turi na en mah.

Literatura: Manfred Korbaj: *1. Kärntner Schitourenführer (Band 1)*. Wieshaupt Verlag, 1997.

Mitja Peterneel: *Najlepši turni smuki avstrijske Koroške*. Sindarta, 2011.

Spletne povezave: www.oberkaernten.info/drautal/
www.urlaub-dellach-drau.at/home.html
www.gaugen.at/alpengasthof.html
www.facebook.com/Almgasthof-Bergheimat-in-Irschen-479554598772905/
Damerkopf: www.youtube.com/watch?v=hGFEGhUYsDE
Scharnik: www.youtube.com/watch?v=IjhFbVGNams

Zemljevid: *Mölltal, Kreuzeckgruppe, Drautal*, WK 225, 1:50.000.

Damerkopf, 2441 m

Visoke Ture,
skupina Kreuzeck

Damerkopf je vsestransko kar zahteven. Že izhodišče je težko najti, sama tura naprej pa terja tudi precej smisla za orientacijo. Seveda nam celotno turo precej olajša kakšna smučina lokalnih poznavalcev.

Zahtevnost: Zahteven turni smuk.

Orientacijsko je tura zahtevna. Vzpon po grebenu je mestoma malce izpostavljen.

Oprema: Običajna oprema za turno smučanje, plazovni trojček in obvezno srenači.

Višinska razlika: 1136 m (pri opisani kombinaciji)

Izhodišče: Hintenberg, 1305 m. Iz osrednje Slovenije se po avtocesti peljemo skozi karavanški predor, po turski avtocesti hitimo mimo Beljaka in Špitala in se odcepimo levo proti Lienzu in vozimo do Oberdrauburga, kjer zavijemo

desno proti Zwickenbergu. Z avtom peljemo mimo cerkve v Zwickenbergu še približno dva kilometra. Tam v ostrem serpentinastem ovinku zavijemo levo in nato nadaljnja slaba dva kilometra do Hintenberga, ki je raztresen zaselek posameznih kmetij. Opisne orientacijske točke tu ni, zato si je nujno treba pomagati z zemljevidom! Če boste ob cesti opazili rumeno smerno tablico z označeno planinsko potjo proti Wildsee, ste na pravi poti: še nekaj metrov zapeljemo z avtom blago navzdol, nato sledi odcep desno pod velbanim skednjem in ste na majhnem parkirnem prostoru pri lese-ni šupi, malo pred najvišjo kmetijo. WGS84: N 46,7702°, E 12,979355°

Čas vzpona: 4 h

Sezona: December-marec

Zemljevid: Mölltal, Kreuzeckgruppe, Drautal, WK 225, 1: 50.000.

Vzpon: Z izhodišča gremo najprej v okljukih po gozdni cesti, tako dosežemo prve raztresene planinske stanove. Gozdni cesti na višini pribl. 1600 metrov sledimo dalje proti desni, obenem je

Križ v grebenu Damerkopfa Foto: Tanja Jankovič

Rotwieland, 2555 m

Visoke Ture,
skupina Kreuzeck

Rotwieland je prava lokalna poslastica, katerega edini navidezni manko je to, da je nižji Scharnikov sosed. Pa vendar ima v turnosmučarskem smislu pred njim pomembno prednost. Zaradi konfiguracije terena je namreč plazovno manj izpostavljen.

Zahtevnost: Zahteven turni smuk. Fizično je tura dokaj naporna, zgornji del pa zmerno strm.

Oprema: Običajna oprema za turno smučanje, plazovni trojček.

Višinska razlika: 1377 m

Izhodišče: Leppen, 1178 m. Iz osrednje

Slovenije se po avtocesti peljemo skozi karavanški predor, po turski avtocesti hitimo mimo Beljaka in Špitala in se odcepimo levo proti Lienzu. Za Dellachom zavijemo desno proti Irschnu in dalje (smerne table) proti zaselku Leppen. Manjše urejeno parkirišče je dobrih sto metrov pred zadnjo kmetijo raztresenega zaselka Leppen. Pri kmetiji (Edner) ni mogoče parkirati! WGS84: N 46,762963 E 13,02587°

Koča: Bergheimat, 1618 m, telefon +43 680 24 22 93, (v zasebni lasti, odprta vse leto).

Čas vzpona: 4 h

Sezona: December-marec

Zemljevid: Mölltal, Kreuzeckgruppe, Drautal, WK 225, 1: 50.000.

Vzpon: Od izhodišča se po od snežnih sani utrjeni gozdni cesti v okljukih nezgrešljivo povzpemo do planine Leppner Alm, na vrhu katere se nahaja koča Bergheimat, 1618 m. Do tu potrebujemo uro in pol.

Od Bergheimata nadaljujemo desno in takoj navzgor mimo naselja

Skrita dolinica pod Rotwielandom Foto: Tomaž Hrovat

Damerkopf, 2441 m

Visoke Ture,
skupina Kreuzeck

zdaj to markirana pot št. 316. Kot glavna orientacijska točka nam služijo drogovi elektro daljnovoda. Če se držimo le tega, bomo dosegli čistino pod Langkoflom, 2060 m. Nadaljujemo strmo čez njega na širši razgledni plato, nato pa bolj ali manj po vedno ožjem grebenu. Teren je zdaj razgleden, elektrovod pa desno pod

nami. Nadaljujemo po grebenu, dokler gre. Vrh Damerkopfa je namreč raztegnjen večglavi greben in zaključimo na njegovi najbolj smiselni konici.

Spust: Pri spustu nas bo samo vleklo z grebena proti naši levi navzdol; ciljamo na spodaj vidno kočjo (Höferalm), pogumno nadaljujemo nizdol, dosežemo

redki gozd in skozi njega do lovske kočje Hasslerhütte, 1851 m. Po karti vidimo, da je pod nami gozdna cesta, zato pogumno nadaljujemo navzdol. Po gozdni cesti (ki ni ista kot dostopna!) v blagem spustu dosežemo kmetijo, ki je kakšnih deset minut oddaljena od našega izhodišča. Skratka, relativno zapleteno.

Tomaž Hrovat

Rotwieland, 2555 m

Visoke Ture,
skupina Kreuzeck

novih lesenih hiš in dalje do sirarne Ochsnerhütte. Ta del poteka skozi redki macesnov gozd. Pri Ochsnerhütte smo nad gozdno mejo in se pregledno odločamo za nadaljevanje. Naravnost nad nami sta dve skalni glavi – leva je

Scharnik, 2657 m, in desna Rotwieland, 2555 m. Med njima slutimo poševno gredino in se po razgibanem terenu napotimo proti njej. Gredina se v resnici izkaže za široko grapo, ki jo prav pod vrhom zapustimo in se desno povzpne

na vrh Rotweilanda. Na vrhu ni križa, pač pa razgledna lesena klopca.

Spust: Spust poteka po smeri vzpona z možnimi manjšimi variantami glede na kakovost snega za smučanje.

Tomaž Hrovat

Mokarspitze, 2305 m

Mokarspitze je tipična gora južnega dela skupine Kreuzeck. Ne najenostavnejši dovoz, prvi dostopni del skozi gozd, čudovita južna pobočja nad gozdno mejo, malce zahtevnejši zaključek vzpona na vršnem delu in izjemni razgledi z neobljudenega vrha.

Proti vrhu Mokarspitze se grebenska rez zoži. Foto: Tomaž Hrovat

Zahtevnost: Zahteven turni smuk. Potrebujemo zanesljiv korak na greben-ski rezi in nekaj smisla za orientacijo v spodnjem gozdnatem delu. Ostalo je nezahtevno.

Oprema: Običajna oprema za turno smučanje, plazovni trojček.

Visoke Ture,
skupina Kreuzeck

Višinska razlika: 1173 m

Izhodišče: Griebitsch, 1132 m. Iz osrednje Slovenije se po avtocesti peljemo skozi karavanški predor, po turski avtocesti hitimo mimo Beljaka in Špitala in se odcepimo levo proti Lienzu. Za Dellachom zavijemo desno proti Irschnu in v Irschnu poiščemo odcep proti desni za zaselek Griebitsch. Na karti je izhodišče označeno kot Kräutergarden. Urejenega parkirišča ni, tako da moramo biti pri parkiranju malce spretni. Če pa vprašamo domačine za dovoljenje, nam bodo zagotovo prijazno svetovali.

WGS84: N 46,759812°, E 13,04166°

Čas vzpona: 3–4 h

Sezona: December–marec

Zemljevid: Mölltal, Kreuzeckgruppe, Drautal, WK 225, 1: 50.000.

Vzpon: Od parkirišča se vzpnemo na gozdno cesto nad zadnjo kmetijo (orientir je kapelica z impozantnim pogledom na Hochstadel v Lienških Dolomitih). Prav kmalu, po približno 500 metrih se od gozdne ceste odcepimo navzgor in po markirani

Scharnik, 2657 m

Scharnik je, poleg Hochkreuza, upravičeno glavna turnosmučarska trofeja južnega dela skupine Kreuzeck. Višinsko in vizualno dominira nad sosedami, vzpon nanj pa je tudi malce bolj zabeljen, čeprav ostaja v okvirih običajnega turnega smuka. Pravi mesec za Scharnik je marec, ko

bomo na južnih pobočjih lovili že predelan firn. Ker je tura iz doline dokaj dolga, želimo pa ujeti zgodnje jutranje ure, je smiselno prenočiti v koči Unteralmhütte, ki je v času turnosmučarske sezone odprta ob koncih tedna, ali pa v vse leto odprtem Bergheimatu na planini Leppner.

Scharnik (levo) in Rotwieland (desno) Foto: Tomaž Hrovat

Visoke Ture,
skupina Kreuzeck

Zahtevnost: Zahteven turni smuk. Tura je zelo pogojena s snežnimi razmerami. Prečnica z grebena v zatrep Hochsthal in zadnja strmina pod škrbino Gurgentorl sta plazovno izpostavljeni.

Oprema: Običajna oprema za turno smučanje, plazovni trojček.

Višinska razlika: 1479 m, 1039 m (od koče Bergheimat)

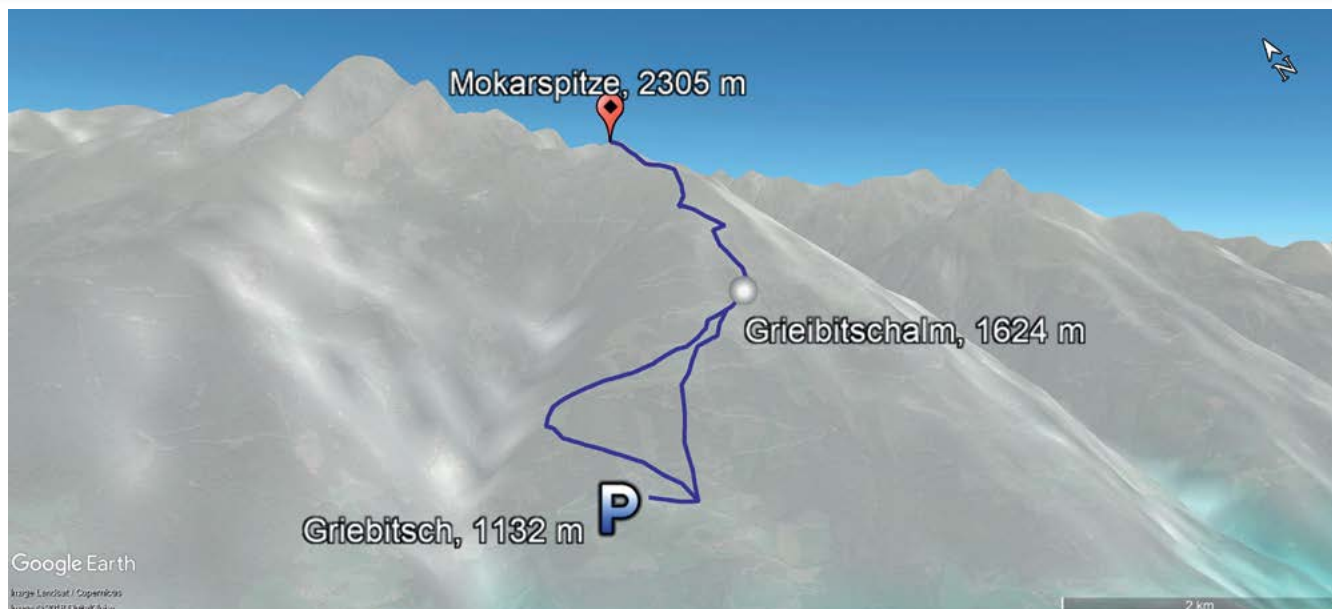
Izhodišče: Leppen, 1178 m. Iz osrednje Slovenije se po avtocesti peljemo skozi karavanški predor, po turski avtocesti hitimo mimo Beljaka in Špitala in se odcepimo levo proti Lienzu. Za Dellachom zavijemo desno proti Irschnu in dalje (smerne table) proti zaselku Leppen. Manjše urejeno parkirišče je dobrih sto metrov pred zadnjo kmetijo razresenega zaselka Leppen. Pri kmetiji (Edner) ni mogoče parkirati!

WGS84: N 46,762963 E 13,02587°

Koča: Bergheimat, 1618 m, telefon +43 680 24 22 93, (v zasebni lasti, odprta vse leto).

Čas vzpona: 4.30 h (od koče Bergheimat 3 h)

Mokarspitze, 2305 m

poti skozi gozd dosežemo razgledno planino Greibitsch, 1624 m. Pozor, gozdna cesta, ki jo bomo sicer porabili za smuk na povratku, je pomembno daljša!

Nad planino Greibitsch nas smerne tablice napotijo naravnost navzgor

(ne ustrašimo se oznake "steil"). Skozi vedno redkejši macesnov gozd dosežemo vršni plato in se napotimo proti grebenu nad nami. Ta se na koncu zoži v pravo grebensko rez, ki jo v dobrih razmerah z malo pazljivosti premagamo s smučmi.

Spust: Spust poteka po smeri vzpona.

V dobrih razmerah smučamo prav z vrha po grebenski rezi. Pod planino Greibitsch smo pozorni na orientacijo, da ujamemo pravo gozdno cesto, ki nas bo v dolgem spustu pripeljala do izhodišča.

Tomaž Hrovat

Scharnik, 2657 m

Visoke Ture,
skupina Kreuzeck

Sezona: Marec

Zemljevid: Mölltal, Kreuzeckgruppe, Drautal, WK 225, 1: 50.000.

Vzpon: Od izhodišča se po od snežnih sani utrjeni gozdni cesti v okljukih nezgrešljivo povzpemo do planine Leppner Alm, na vrhu katere se nahaja koča Bergheimat, 1618 m. Do tu potrebujemo uro in pol.

Od Bergheimata nadaljujemo desno in takoj navzgor mimo naselja novih lesenih hiš in dalje do sirarne

Ochsnerhütte. Ta del poteka skozi redke macesnov gozd. Pri Ochsnerhütte smo nad gozdno mejo in se pregledno odločamo za nadaljevanje. Naravnost nad nami sta dve skalni glavi – leva je Scharnik, 2657 m, in desna Rotwieland, 2555 m. Napotimo se proti levi na položno ramo, ki se spušča s Scharnika proti jugu, in z rame prečimo brez izgube nadmorske višine v zatrep, imenovan Hochtal. Pod nami vidimo kočico Unteralm, 1838 m, od

katere se nam pridruži drugi dostop. Dvigamo se v zatrep doline proti jasno izraženi škrbini Gursgentorl, 2445 m. Na škrbini zavijemo desno okrog skalne glave in na vrhu severnega pobočja nad nami že ugledamo križ, ki označuje vrh Scharnika. Dosežemo ga na smučeh, iskaje sproti najboljših prehodov do vrha. Sam vrh je dovolj prostoren in zelo razgleden. Bergheimat imamo neposredno pod nami kot na dlani, pa dalje proti jugu Ziljske in nato Karnijske Alpe ... in nekje na jugovzhodu nezgrešljiva domača Triglavova glava.

Spust: Če smučamo po smeri vzpona, bomo imeli iz Hochtala nazaj proti Bergheimatu precej prečenja. Bolj elegantno se je v dobrem snegu prepustiti vijuganju naravnost do koče Unteralm in šele nato prečiti nazaj do izhodiščne koče Bergheimat. Od tam pa nam ostane še dolg in kratkočasen petkilometrski spust po gozdni cesti do avta. Trofeja je naša!

Tomaž Hrovat